

כונחם פניאס: בגידה

כאשר הלכתי בשביל הצר בין שתי שורות הבתים בני קומה אחת היתה השעה תשע בלילה וחשבתי לעצמי על כך שהדברים יכולים להתנהל מאליהם כמו במין מחזה- הפנינג שבו שום דבר אינו צפוי מראש באו לקראתי. היא חבשה שביס לראשה ואילו דוחפת עגלה, ובעלה המפסיע בראש באו לקראתי. היא חבשה שביס לראשה ואילו העגלה שבה היה התינוק אינה זכורה לי בדיוק. הבעל חבש מגבעת שחורה והיה עטוף מעיל שחור ארוך ופתוח, כנראה בגלל החום או כדי להראות את הציציות למי שמסופק ביהדותו. כאשר הביטה בי האשה חייכה, אולי לעצמה אולי לי, ושד קטן היה מקפץ בעיניה החומות-הפהות. חשבתי שאולי שפמי עורר את חיוכה. זכרתי מה שאמר שלמה המלך על הנשים, ובכל-זאת סירבתי להאמין שאמנם היה בחיוכה רמז כלשהו. אחר-כך זכרתי מה שסיפר לי פעם קומוניסט אחד, שהנשים הדתיות הן החמות ביותר, ולראיה הביא סיפור של חלבן שהיה שוכב אתן בחמש לפנות-בוקר אחרי שהבעלים יצאו להתפלל שחרית. האמנתי שהסיפור מצוץ מהאצבע.

היא היתה גבוהה וצנומה. בשביס שלראשה היתה אולי גבוהה ממני, ובעלה, שגם הוא גבה-קומה ובשרני, פסע לפניה לבל תסית נוכחותה חלילה את דעתו מענייני תורה. הוא נראה זחוח מעט: אשתו והתינוק העניקו לו תחושת יציבות, אך כשעברתי על-פניהם נחרד מעט-קט מבטחוננו כאותו שכוי שנוכחותו של תרנגול אחר מטרידה מעט את מנוחתו שעה שהוא מהדס להנאתו ופרגית לבנה הולכת אחריו ולוקטת זרעים. שוב אמרתי לעצמי כי שפמי הוא אשר בידח את דעתה שפן נראה כמודבק בין לחיי הגלוחות. כשהגעתי הביתה נטלתי נייר וניסיתי להעלות את דמותם על גביו. ביקשתי לבטא את זחיחות-דעתו של הבעל המזוקן והשד הקטן המרצד בעיני זוגתו. אמרתי לעצמי שאסור לי להרהר בה.

למחרת היום בשובי מן העיר מצאתיה עומדת ליד תחנת-האוטובוס. היא ראתה אותי והסבה פניה ממני, לרמוז כביכול שאינה מכירה אף אינה זוכרת. עייף הייתי ומיוזע ולא נתתי דעתי עליה. קשה היה לי אף לקבוע את גילה מחמת לבושה הצנוע, היא לבשה חולצה כחולה קצרת-שרוולים ותצאית ארוכה בצבע בהיר לא מוגדר. חשבתי שאולי מורה היא, לביולוגיה או לתנ"ך. פתאום חלף צל חיוך בעיניה והשד הקטן הרעיד את שפתה העליונה. לא רציתי לחשוב עליה. מה צורך יש לי באחת דתיה עם ילד ובעל מגודל-זקן שכל הפוגע בו כאילו הרהיב עוז לטנף את קצה גלימתה של השכינה. לבגוד עם אשה חילונית הרי זה דבר קל הרבה יותר מאשר עם דתיה. תיארתי לעצמי את חמוקי גופה והם רופסים ומצומקים וברגליה תופחים הוורידים. אבל האמת היתה אחרת—ארפנותה היתה מוצקת ורגליה יפות, ככל

שהעין רואה. עלה בדעתי שהיא שונאת את בעלה. היא בזה לזחיחותו, לבטחוננו הרפרפני, ועל הכל לאפיו הגס והרכרוכי כאחד. הוא מסוגל לזלול כשהוא מניע בגסות את שפתיו העבות כמו על-פי היתר ממעל, כמי שזה תחומו המותר, ועם זאת להתרגש מדברים אחרים כמו אשה. הוא מסוגל לגלגל בפיו דברי פילפול בטלים ולהצטדק על כך בגילווי אהבה כלפי בנם הקטן. אולי כמוני, אילו הייתי דתי. כשעלינו לאוטובוס היו רוב המושבים ריקים. היא התישבה בחלקו הקדמי של האוטובוס ואילו אני, מתעלם מנוכחותה, פניתי אל הספסלים האחוריים, במקום בו אני רגיל תמיד לשבת. כאשר התישבתי הפנתה ראשה לאחור ובעיניה שהביטו בי רגע קט ראיתי אכזבה.

למחרת היום היתה שבת ואני הלכתי לשכונת הדתיים בכוונה-תחילה לפגוש בה. עברתי בשבילים השוממים מאדם ושמעתי את זמרתם של המאמינים התמימים המיטיבים קולם בשיר. לא היתה לי שום סיבה אמיתית לקנא בהם. אותה לא ראיתי. מן הסתם צופה היתה בבעלה כשהוא מזמר זמירותיו והשד הקטן המשחק בעיניה אומר לה שאותו ברנש משמין ובעל-צורה אפשר אינו ראוי אפילו לגמול בחיי העולם הזה לפי שהוא שוטה ואוויל. בעיני אולי חיפשה את השד המסוגל להעניק לה את תענוגות העולם הזה במיטה גנובה. אבל אני עצמי לא הייתי אלא שוטה שרגליו לא על הארץ וראשו לא בשמיים.

בשלישית פגשתי בה בעת נסיעה במונית כאשר נכנסה לתוכה בתחנה שבשכונת הדתיים. היה זה באחד מימי-החול החמים והמיוזעים של אמצע קיץ. החזקתי בספרון קטן של אחד הסופרים הפופולאריים בארץ ותיכף עם חידוש הנסיעה פנתה אלי וביקשה להציץ בו. הושטתי לה והייתי מביט באצבעותיה, שלא הצטיינו במאומה במיוחד ואחת מהן ענודה טבעת-נישואים אופנתית. היא דיפדפה בספרון אך לא ניסתה לקרוא בו ונראה היה שראתה בספר רק תואנה לפתוח בשיחה. "ספר יפה", אמרה, ולא הבינותי אם התכוונה לתכנון, שאותו לא הכירה, או לצורתו. "את מתכוונת לתמונת-השער?" שאלתי בחיור. "כן, התמונה יפה", אמרה. בתמונה שלט הצבע הירוק ונראו בו נערה יושבת חשופת-חזה כשמאחריה גצים שנים אחד מהם מחזיק סכין. "את מתעניינת בציור?" שאלתי. היא דיברה בשמץ ביטול וביוהרה שנועדה לחפות על חוסר-ענין בנושאים שבהם לא הצטיינה. "לא במיוחד", אמרה, "אבל הספר נראה מעניין". הדברים משכו את תשומת-לבו של גברתן מבוגר אחד שישב במושב שלפנינו והוא הגניב אחרונית מבט לגלגני. היא עצמה הסיטה ראשה לעבר החלון לצורך אתנה, אך ידעתי שתמשיך בשיחה. "במה אתה מתעניין?" שאלה מקץ דקה. נוכחותם של הנהג והנוסע לא הרתיעוה מהמשיך בשיחה עם זר שאיננו בגיל התמימות. "גם בתוכן וגם בעטיפה", אמרתי. "אתה חובב אמנות?" שאלה. "אני גם מצייר", עניתי. היתה הפסקה קצרה. "אני מורה לספרות", אמרה. "את מכירה את ספריו האחרים של הסופר?" שאלתי. "רק אחד", ענתה מהורהרת. "ואתה?" "גם אני קראתי רק אחד". "אתה קורא הרבה?" "לא תמיד", הודיתי והוספתי בשמץ גאווה, "יש תקופות שבהן אני מעדיף יותר לכתוב". "אתה כותב?"

אמרה ובעיניה הופיע ליגלוג. "שירה? פרוזה?" – "פרוזה בעיקר", אמרתי. היא התחייכה לעצמה בהביטה בנוף החולף. פניה לבשו ארשת מהורהרת ולרגע ארוך כמו התעלמה משיחתנו. לפתע פנתה אלי ותקעה מבט אפל לתוך עיני, מבט שאין לטעות בכוונתו. נבוך הייתי אך לא יכולתי להשפיל עיני. מתוך הארה פתאומית העפתי עין במראה הקבועה מעל ראשו של הנהג ובה יכולתי לראות בבירור שהג-ברתן מסתכל בפרצופי המשתקף בה. היא קירבה רגלה אל רגלי ונגעה קלות בנעלי משל אותה לי בצופן מיוחד. רווח לי מקרב-המבטים, וכשאתי מצמד את רגלי אל רגלה מחוץ לתחום ראייתו של הגברתן, שאלתי: "איזה ספר קראת משל הסופר הזה?" היא חשבה מעט וקראה בשמו של הספר כשהשד מרצד בין עיניה. עתה יכולתי לאמוד את גילה: בת-גילי היתה, אף שלגבי אשה אין זה גיל צעיר ביותר. דומה היה שאין דעתה נוחה מהשיחה בענייני ספרים ואף בתוכי לחש קול את המשל הערבי שאין למכור פרחים לגננים, אבל בינתיים היה זה הנושא היחיד המשותף לגילגול שיחה פשוטה. פתאום שאלה: "אתה עובד?" גימגמתי משהו שמשמעותו: אינני עובד, אף שמזומנת לי עבודה כלשהי. היא גילתה התעניינות-יתר בנושא זה ושאלה למקצועי. "אני פקיד מובטל", אמרתי. היא צחקה מעובדה זו בחשפה שיניים קטנות ומבהיקות שניביהן בולטים. היה משהו זר, מכל-מקום לא נעים, בחיוכה. ניסיתי לחשוב איך צומחות גשים כאלו ומה-גם בבית דתי, אבל מחשבתי ניטש-טשו. "היכן למדת ספרות?" שאלתי. "באוניברסיטה", אמרה, "בירושלים". "אני אוהב את ירושלים", אמרתי סתמית, אף שהדברים כשלעצמם היו נכונים. לשאלתה, סיפרתי לה שאין לי השכלה פורמלית רצינית. בתוך כך פנה הגברתן שלפנינו אל המושב השמאלי, הריק, ולחש לנהג דבר-מה. הנהג צחק, ובטוח הייתי שבנו הדברים אמורים. התבוננתי בתשומת-לב בפרטים שונים שבדרך: עצי אקליפטוס מרוחקים, שדה-בור רחב, גשר-ברזל עליו עברנו, המספנות, נמל-הקישון, המזבלה העירונית, נגריות, הגשר הגדול הקרוי גשר-"פז", חברת-החשמל, מפעל למחשבים ועוד. כשהגענו לשכונה הנקראת חליסה ביקשה את הנהג לעצור. היא שלחה בי מבט קר ולחשה "להתראות", וירדה. כאשר המשכנו בנסיעה פנה לעומתי הגברתן בחיוך ושיניו החשופות בין שפתיו הכהות קטנות ושבורות. "חתיכה לא רעה", אמר. הנהג-רומני צנום ששפם משולש מעטר את פניו, אמר: "הדתיות האלו, חביבי, זה משהו..." העמדת פני תם וכמתחנן אמרתי: "היא התעניינה בספר שאני מחזיק". הגברתן שלח בי מבט חודר בעיניו השחורות הקטנות ולא אמר דבר, ואילו הרומני הוסיף לגחך: "המדינה הזאת, זה לא פשוט..." הייתי במבוכה וחיפשתי את מקטרת. עד שאני מוציאה ומפטמה בטבק, הגעתי לתחנה בה רציתי לרדת. יצאתי את המונות, ובמבט אחרון ששלחתי לעברה ראיתי את הגברתן גוחן אל הנהג ושניהם צוחקים. כשלושה שבועות אחרי אותו מקרה נסעתי פעם באוטובוס אל אחת הקריות הסמוך-כות לפגוש את ידידי, ישראל. ישראל ידידי הוא ברנש בעל ייחוד מסוים: הוא מאמין כי אם ימות לא יתקיים העולם אפילו שעה אחת אחריו. אינני מאמין שאמנם כן הדבר, אבל כפעם-בפעם אני מוצא לנכון לקפוץ אליו ולגלגל אתו שיחה בענייני

דת ואמונה. ישראל איננו אדם דתי אף אינו מאמין גמור, אך על-פי דרכו יש לו עסקים עם הבורא כמו שיש להרבה אחרים, מן הסתם. ישראל איננו אמן אף אינו כותב, אבל הוא קורא בספרי פילוסופיה ומנסה להחדיר לתוך מוחי את הדברים העמוקים שהוא קורא שם ועוד דברים שהוא מוסיף עליהם. אינני בז לישראל אף אינני מוצא ללעוג לו כי בענייני מחשבה אין הוא קוטל קנים, ומאז ומתמיד היתה מציאותם של אנשים כמוהו חזיון נכבד, כל-שפן בימית-זווית אלה שבהם מחשבות ממחשבות שונות רודפות את האדם ויש אפילו הצופים את קצו של המין האנושי כתוצאה מזיהום אוויר או שואה אטומית וכדומה. כשעבר האוטובוס בשכונת הדתיים עלתה אליו הדתיה שלי. לא הופתעתי לראותה כי זה זמן-מה חשבתי לפגשה שוב ואך הבוקר לחש לי לבי שאַרְאָה אותה עוד היום. היא נכנסה לאוטובוס, מרפרפת במבטה על פני האנשים, וכשראתה אותי והמושב לידי פנוי באה והתישבה בו כמו על-פי אות מוסכם. הפעם לבשה חולצה ירקרקת וחצאית בהירה. היא פנתה אלי בחיוך לבבי ונראתה נאה משהיתה קודם. "מה נשמע, אדוני הסופר?" שאלה. חייכתי בעיני ואמרתי: "טוב תודה, גבירתי המורה."—"אתה נוסע הרבה בקו הזה?" שאלה.—"לפעמים", אמרתי, "אני מבקר פה חבר".—"איפה פה?" שאלה.—"בסביבה הזאת", אמרתי. פתאום התחייכה אלי והסבה פניה כבוחנת אותי מקרוב. "אתה קורא שירים?" שאלה.—"כן", אמרתי, "מדוע את שואלת?"—"לא, שום דבר", אמרה, "אני פשוט כתבתי שיר והייתי רוצה שמישהו יקרא אותו". היא צחקה וחשפה את שיניה הקטנות. "אשמח לקרוא אותו", אמרתי, "אם תמצאי לנכון להראות לי". היא פתחה את התיק בו החזיקה—ארנק אפרפר שלא נראה חדיש ביותר—והעלתה פיסת נייר דקה. הושיטה לי את הדף ואני קראתי בכתוב בכתב נאה ועגלגל, נוטה מאד שמאלה, את המלים הבאות:

אני צופה בקרבי תולעים,
 תולעים קטנות ולבנות.
 כאשר יהיו לי נכדים
 אהיה סבתא ואקנה להם ממתקים
 ואחוש בריחם את המוות.
 המוות הוא כהה כעיני אלו
 חבוש מצנפת לבנה.
 אני תועה על-פני ימים מתערבלים
 וקוראת את התולעים
 כאילו היו אותיות של כתב
 על קירות של עץ מטוחבים.
 תולעים קטנות לבנות
 כמו אותיות קדושות
 ואני בתוך באַרות של עיני אלו
 חומות כמו עיני אלוהים.

"שיר יפה", אמרתי, "אבל מניין לך שעניניו של אלוהים חומות?"—"ככה הרגשתי", אמרה, מישירה מבטה קדימה מתוך אישונים חומים ואפלים. הושטתי לה את הנייר

בחזרה והיא לקחה אותו מידי בהיסח-הדעת ותחבה אותו לתוך הארנק. "את כותבת באופן קבוע?" שאלתי. היא חייכה לעומתי: "זה השיר הראשון שכתבתי". "אפשר שיבואו עוד רבים", אמרתי. "אין לי הרבה צורך לכתוב", אמרה. דומה היה עלי שאני מסוגל להבין באיזה מצב-רוח כתבה את הדברים, אך לא היה לי בטחון בנכונות הרגשתי. הנשים, בשום-אופן אין לנחש את העובר עליהן בפנים. כמו נקבה עמוקה יש להן שמחשבות מנתרות בה ואין לתפסן ביד. "אני יורדת בתחנה הבאה", אמרה. "גם אני יורד כאן", אמרתי. כאשר נמצאנו למטה חיפתה לרגע של שקט אחרי שיסתלק האוטובוס ואמרה: "תוכל ללוות אותי". היא החלה לפסוע בסמטות ואני שיערתי דבר שלא הייתי בטוח בו כלל. הלכתי אחריה בין בתים בוהקים בני קומותיים שצמחיה מטופחת עוטרתם. חיפשתי סיגריה בקופסה שבתוך כיסי, אך הקופסה היתה ריקה משום-מה. אחרי פיתולים אחדים הגענו לחורשה בה עומדת תחנת-הרכבת. משאת-נפשה לא היתה הרפכת, כמובן, אלא החורשה עצמה. כאשר הגענו לשם אמרה: "אתה גראה קצת מבולבל". "קצת", הודיתי. "לא היו לך שום רומנים עם נשים נשואות?" "היו", אמרתי וזכרתי חוויה אומללה שפקדה אותי פעם בתל-אביב ונסתיימה במפח-נפש. "משום-מה נדמה לי שאתה לוקח דברים ללב", אמרה עם שהיינו פוסעים יחד, מדשדשים בשכבות של עלים יבשים בצמחיה לא סבוכה של קני-סוף שגדלו תחת עצי האקליפטוס, בכל גישה ריחם החריף של האקליפטוסים, ואני תלשתי עלה ונתתיו בין שיני. היא אחזה בידי והביטה לתוך עיני בעודנו פוסעים. "אינך מוצאת שום רע ביחסים כאלה?" שאלתי. "אתה חילוני, אמרה, "אתה מאמין באהבה חפשית, לא?" "איש לא אמר שחילוני הוא יצור מושחת", אמרתי. היא הביטה בי משתוממת ומשכה בכתפיה. הגענו לקרחת חולית בין העצים והתישבנו. ליטפתי את רגליה החלקות. הנחתי ידי על לחיה ונשק-תיה. פתאום התגפלה כחתול טורף והתנשקה עמי בכוח כמנסה לחדור אל תוך פי. כאשר הפסקנו היתה דממה ארוכה. שאלתי: "עיניו של אלוהים, העין החומה שתי-ארת, האם היא מתכוננת בנו?" "אני חושבת שכן", ענתה בעיניים צוחקות, שובבות. "אינך מפחדת ממנה?" "לא", אמרה, מתכוננת באצבעותיה הצרות עיגולים בחול. "את מוכנה לשרות עם האל?" שאלתי נדהם. היא התחייכה ובידה הפנויה ליטפה את שערי משל הייתי ילד, עובדה שהרגיזה אותי מאד. "את המטפחת אינך מסירה?" שאלתי. "לא", אמרה, "אחרת יכנס החול לשער, אבל אחלוץ את נעלי". היא חלצה את נעליה הלבנות ושמה אותן בזהירות כמטווחי-יד. אחר החלה לחכך את כפות רגליה בחול. "דקלם לי שיר", ביקשה. "שיר משלי?" "משלך". "ובכן", פתחתי, "אדקלם לך שיר".

וזה היה השיר:

הימים אינם ימים
והלילות אינם לילות
כאשר חושבים מחשבות לילות
בצהרי הימים,
ועושים בגניבה

מה שהשמש רואה, משתאה
 וקוראים לדברים בשמם
 כאילו לא היו אלים מעולם
 ורק הסטרא-אחרא רכוב על מטאטא
 מנתר מפה לשם
 משם לפה
 עסוק למעלה־ראש.

"מתי חיברת את השיר הזה?" שאלה.—"כרגע", אמרתי. היא זקפה גבתה. "לא מוצלח במיוחד", אמרה. "אני מסוגלת לחבר שירים יותר טובים".—"את כנראה משוררת", אמרתי.—"אינני משוררת", אמרה. היא נתהרהרה מעט: "אולי זה לא היה גרוע כל-כך", אמרה והסמיכה שפתיה אל פי לפייסני. אחר-כך אמרה: "אנו יושבים כאן כמו שני אידיוטים". נטלה פני בידה ואמרה: "אל תהיה עצוב כל-כך. לפעמים השירים אינם חשובים כמו מה שמסתתר מאחריהם".—"אינני עצוב", שיקרתי, "אבל מה שמסתתר מאחריהם אינו שווה פרוטה אם השירים אינם טובים". הירהרה מעט ואחר-כך החלה לפרום את כפתורי חולצתי ואני פרמתי את כפתורי חולצתה. לא היתה חזיה מתחת לחולצתה ושדיה נתגלו—קטנים אך נפולים. "אמור משהו", ביקשה.—"יש לך פנים נאים", אמרתי. "אתה מדבר כמו מודעת-שידוכים", אמרה. במודעת-השידוכים שפירסמו הורי היה כתוב: 'דתיה גאה 22/168 מעוניינת בדתי אשכנזי'.—"מדוע דווקא אשכנזי?" שאלתי.—"הורי דתיים מאד", אמרה, "ורצו מה שבטוח. אתה מרומניה?"—"לא", אמרתי. "אני ספרדי יליד מצרים".—"אני מקווה שלא נפגעת".—"לא", אמרתי בחיוך. "המודעות האלו פשוט מצחיקות אותי. כשאני קורא מודעה כמו זאת שלך אני חש מיד באטימות-המוח שמאחריה. לי תמיד נדמה שהנערה רוצה דווקא אחד ספרדי".—"הספרדים יותר חמים", אמרה בחיוך ועיניה בוחות. ליטפתי את שדיה ונשקתי את צווארה. "איזה מין יצור הוא בעלך?" שאלתי בחככי את לחיי בלחיה.—"הוא מסכן", אמרה. "הוא סובל מעצירות. בכל פעם הוא חושש שלא יילך לו".—"מה גורם לו?"—"אני מפחידה אותו", אמרה בחיוך שדוני. נטלתי בידי והשכבתי אותה על גבה. "בזהירות", ביקשה, "שהחול לא יפנס לי לפגדים".—"בפעם אחרת תדאגי לשמיכה", אמרתי, והיא, כאילו קראה את מחשבותי לבי, אמרה: "תדאג שתהיה פעם אחרת". פתאום נשמע רחש בין השיחים. הבטתי לאחור ולעיני נתגלו שני ילדים כבני עשר כשהם מביטים בנו גדהמים. הופעתם נראתה מקרית—כנראה ביקשו לשחק בחורשה. הם עמדו נבוכים ומחרישים. "הסתלקו מפה", צעקתי כשהיא רוכסת במהירות את חולצתה. משהתאוששו, נשאו רגליהם והחלו לברוח, חששתי פן יחזרו או יבקשו להציץ בנו בהסתר. הם גראו תמימים, אך ילדים לא תמיד מראיתם תואמת את אופן התנהגותם. במרחק כעשרים צעד מאתנו שמעתי אחד מהם אומר לרעהו תוך כדי ריצה: "אני מכיר אותה, זאת דתיה אחת!" הם נעצרו במרחק כחמישים צעד מאתנו, וכשלא גראו לעינינו החלו לצעוק יחד: "דתיה זו—נה, דתיה זו—נה!" פניה החווירו ודומה כי אף בצטהבו. קמתי ממקומי להרחיקם, אך הם הבחינו בי והחלו לברוח הלאה. חזרתי אליה והצעתי

שנסתלק מהמקום. "את מכירה אותם?" שאלתי. "לא זיהיתי אותם", אמרה, "אינני רואה טוב ממרחק". רגע ארוך היינו נבוכים. "מוטב שנסתלק", אמרתי, "הם עלו-לים להביא אחריהם צבא של דרדקים".—"כן", אמרה, "אתה צודק".—"מתי נפגש?" שאלתי.—"מחר", אמרה, "בתחנה, בעשר".—"לאן נלך?" שאלתי.—"לאן שתרצה", אמרה, "הגיע הזמן שתגלה יזמה". היא פנתה לכיוון הפביש הראשי שמעבר מזה ואני פניתי לסמטות לכיוון ביתו של ישראל.

למחרת היום מצאתיה מחכה בתחנה. איש מלבדה לא עמד שם אך חששנו לקירבה יתירה מפני עיניהם של עוברים-ושבים. כאשר הגיע האוטובוס המוליך לכיוון שפת-הים עלינו בו ונוהרנו לשבת בריחוק זה מזו. היום היה מואר ונאה, כמעט ללא עננים בשמיים, והיתה אווירת חולין קסומה של אמצע השבוע. נשים רבות נסעו עם ילדיהן לכיוון הים ואני טרחתי כל הדרך לחשוב איך נוכל להתיחד במופרש מן ההמון הנופש. כשהגיע האוטובוס לתחנתו האחרונה ירדה היא ראשונה ואני אחריה. ממרחק כמה צעדים שלחה בי מבט שואל ואני הוריתי לה באצבע לכיוון בו עליה ללכת. הלכנו בכביש המוליך לצד עכו במקום בו שיערתי כי אין מתרחצים, הרחק מסופתו של המציל. היא פסעה לאטה כשראשה מושפל, יגע ממחשבות, ואיכו אני הקדמתי אותה, מהלך בוריזות ומעלה עשן במקטרת. ההליכה בכביש נמשכה כרבע שעה. כל העת השתדלתי להאט את תנועתן המהירה של רגלי כדי שתימצא במרחק קבוע ממני. אחר היינו מבוססים בחולות. היא חלצה את געליה והסירה את מטפחת-הראש למרות השמש הקופחת. שיערה היה אסוף מאחור, ועתה גלש על כתפיה.

זכרתי שנשים דתיות גשואות חייבות לגלח את שער ראשן, אך ככל שהגיעה ידיעתי לא הרבה מהן נוהגות כן. שיערתי שבעלה לא הצליח לשכנעה לכך, ואולי אפילו חשש להעלות נושא כזה לפניה. שמא היא לילית? עלה הירהור במוחי. עיניה האפלות הנוצצות שמא הן עיני לילית? אפשר שברית כרותה לה, אף בהיעלם ממנה, עם כוחות געלמים.

הצמחיה בחולות היתה דלילה וכללה בעיקר גרות-לילה, אותם פרחים צהובים שתמיד נחרטו בזכרוני כגורמי צהבת. בילדותי, מכל מקום, החזקנו באמונה עיוורת שאין להביט הרבה בפרחים אלה, לבל יקרה משהו שאינני זוכרו כבר. החול שנרטב בטל-הלילה נתקשה מעט וכפות רגלינו פוררוהו ונטבעו בתוכו. כחול השמיים הילך עלי אווירה חלומית כאילו עמדו רגלי לפני מקדש יווני עתיק. עם זאת, היה משהו זר בתכלת זו משום שהזכירה אמונה אלילית, אולי עוננות. עמק-עכו, כמו ירושלים למשל, מצטיין בייחוד שקיעתו המדליקה אבוקות בענני-הים מעל צוקו הנישא של הכרמל. היום דימיתי לראות בשעת-בוקר זו שערי-שחק פתוחים שכל היכול גונב מתכלתם המופלאה בלי דעת לאיוו מטרה. האמנתי שקדמונינו עובדי-האלים מצאו בשמיים אלה כר נרחב להתבוננות ביופי השמימי, ואף ברי לי מה היה טיב הצורות שראו בעננים עד כדי להאמין שביצירה מופלאה זו של הטבע מבקשים האלים למסור להם אותות מיוחדים.

כאשר התרחקנו מאחרוני הבתים קרבנו זה אל זה. "תגידי משהו", אמרתי.—"יש לך

שפם יפה", אמרה, ובעיניה חיוך בוהה.—"זה הכל?" אמרתי.—"בינתיים", אמרה.—"מדוע אסור לדתיים לגלח את זקנם?" שאלתי.—"כדי להיות יותר גבריים", אמרה. אחר שאלה: "אתה מאמין באלוהים?"—"אינני יודע את מעשיו ומחשבותיו", אמרתי, "לפעמים נדמה לי שהסטרא-אחרא הוא השולט בעולם ומטרף את דעתם של האנשים".—"ואלוהים?"—"אלוהים מסתפק בתכלת השמיים, ביפי העננים, בנרות-הלילה הדולקים גם ביום כאש קטנה, בצורתם של העלים, בגלי הים, אבל אינני יודע אם הוא כועס על רוצחים או סרסורי-זונות, אם הוא תובע את נקמתו ממני על כל האיסורים שעברתי, ואם איכפת לו בכלל איזה ג'וק יש לי בראש". היא צחקה. "אם ככה", אמרה, "בחרת בחיי העולם הזה".—"ואת?" שאלתי.—"אצלי זה ענין אחר", אמרה ושתקה.—"היית רוצה לרחוץ בים?" שאלתי.—"כן", אמרה, "נרחץ בים למרות שלא הבאתי אתי בגד מתאים". צחקתי.—"מה בנוגע לבגד?" שאלתי.—"הוא נמצא אצל אמי, סיפרתי לה שאני נוסעת לעיר כדי לקנות תרנגולת בשוק".—"וכשתחזרי בלי תרנגולת?"—"הכנתי אחת מבעוד-יום", אמרה, "בפריג'י-דר". בינתיים הגענו לחולית אחת שבתחתיתה יכולנו לשבת מוסתרים מעיני אנשים משני הפיוונים, גם מכיוון הקריה וגם מכיוון הים. היא צנחה על החול עייפה. "אני צריכה לגוח מעט", אמרה ושיפלה את רגליה. נשענת בידה האחת אל החול. בידה הפנויה שיחקה בגזר-עץ אכול מלח. "מה אתה חושב עלי?" שאלה פתאום בעוד אני עומד, צופה מסביב.—"זו שאלה קשה", אמרתי בחיוך.—"תגיד משהו עלי", ביקשה.—"את בחורה נאה", אמרתי ופרצתי בצחוק.—"האם אינני מושכת?"—"מן הסתם כן", אמרתי, "אחרת לא הייתי טורח לבוא לכאן".—"חשבת עלי הרבה בבית?"—"לא היה לי זמן לזה", שיקרתי.—"סיפרת עלי למישהו?"—"לא".—"יש לך הרבה חברים?"—"לא", אמרתי.—"איך היית מתאר אותי אילו סיפרת עלי לחבר?"—"הייתי מתאר אותך כדתייה נאה 24/168 מחפשת חיים". היא צחקה וצחוקה היה נעים כאילו גירשה משהו מן האפלולית שבעיניה. "מה אתה חש בקירבתי?" שאלה.—"משהו עמוק ואפל עם ארוחת-בוקר הכוללת ביצה ומצות", אמרתי. היא הביטה בי משתוממת. "עמוק כמו מה?" שאלה.—"כמו עיניך", אמרתי, "וגם אפל כמוהן". היא שיחקה ברגליה בחול. "ומה את חשה כלפי?"—"אינך שלם", "חבר שלי אומר שמשהו בקצה חוטי-השדרה שלי איננו עשוי".—"כן", אמרה. "זה תיאור נכון". שתקתי, ואחר אמרתי: "אני מרגיש כאילו אינני רוצה מאומה, כאילו אני מסופק עד גמר".—"מה גורם לך?" שאלה.—"אינני יודע", אמרתי, "אולי העמידה פה, מול הים, ומציצת המקטרת".—"ואני?" שאלה.—"אולי אזדקק לך בעוד חמש דקות. אני חושב שבסך-הכל מערכת-העיכול שלי פועלת בסדר".—"אין לך צורך באשה?"—"לא", אמרתי. "מה היית עושה בשעה כזאת לולא היית כאן?"—"הייתי כותב". צפיתי בנקודה לא נראית. "מדוע אינך יושב?" שאלה. התישבת באטיות רבה, מוסיף כביכול להביט באותה נקודה נעלמת. "על מה אתה חושב כל-כך?" שאלה.—"לא-כלום", אמרתי.—"אני מתחילה להרגיש מיותרת", אמרה.—"את יכולה לשוב הביתה", אמרתי ושירטטתי צורה בחול. היא הביטה בי ארוכות

ופניה הביעו תמיהה אילמת. אחר השפילה ראשה לאט והחלה לשרטט באצבעה בחול. "טוב לי אֶתְךָ", אמרה, ודומה היה לי כאילו העברתי אליה חלק מהרגשותי. פניתי לשכב על גבי במדרון החולית, תומך ראשי בשתי ידי. באה והתישבה לצדי. "היית רוצה לצייר אותי?" שאלה.—"כן" אמרתי.—"ערומה?" שאלה.—"כן, אבל מאחור".—"מדוע מאחור?" התפלאה.—"אינני יודע. נראה לי שמאחור אֶת מבטאת עצמך יותר טוב מאשר מלפנים". היא נעצה בי עיניים מסוקרנות, ואני המשכתי: "מאחור אפשר לראות בך מה שאינך יודעת. האם ראית פעם את עצמך מאחור? נאמר, במקלחת?"—"אינני זוכרת", אמרה, "אבל גם אתה לא ראית". עיניה האפילו פתאום. "התפשטי", אמרתי, "אני רוצה לראות". היא הסבה ראשה ממני כאילו הוכחתי טיפשות או ילדותיות וחזרה לשכב על גבה, תומכת ראשה בידיה. חימה עלתה בי פתאום וללא כל אזהרה התנפלתי עליה לאנסה. היא נבהלה מעט וניסתה לדחות אותי מעליה, אך אני אחזתי בידיה והצמדתי לארץ. אחר התרתי בפראות את חולצתה וחצאיתה כשהיא נלחמת בי בכוח. "תפסיק", אמרה מבין שיניים חשוקות. שיערתי שהיא חוששת לבגדיה שייקרעו, אך לא. "תפסיק", רתחה, "אתה מקלקל את הכל". שיניה חרקו. "אני אסתלק", אמרה, בנסיון אחרון להדפני מעליה. "אתה טיפש. תפסיק!" חשתי את הגירוי העז בחלצי. היא החלה ללטף את גבי, משרבבת אצבעותיה מתחת לבגדי. עתה החלה לזרוז אותי בהשמיעה קולות חנוקים ובפרמה את כפתורי מכנסי. תאוותה היתה גדולה משלי, אך לא חששתי לכלום. הפתיעה שבה התנפלתי עליה גרמה שגם אני לא הייתי מוכן, וכך התארך המישגל יותר מכפי שהייתי מורגל בו לפעם ראשונה. היא צהלה בקול, וברגע שסיימנו היינו אחוזים בחזקה כאילו לא ניפרד כעבור דקותיים, תשושים ומרוקנים.

"טוב שאינך אשתי", אמרתי.—"מדוע?" שאלה.—"כשאני שוכב עם אשה שאני חש כלפיה אחריות כלשהי נדמה לי עם סיום כאילו שמו את ראשי בסד".—"אינך חושב להתחתן אף פעם?"—"אינני יודע. אשה כובלת מאד, ואני יש בי יצר־נדודים. אני אוהב לחזור הביתה אחרי ליל־האהבה כשאני מהלך לפנות־בוקר ברחובה של עיר ונושם את האֶד העולה מן הרחוב. נכנס לבית־קפה ומזמין לי ספל תורכי ומנסה למצות את מלוא הוויית־הוויית הבוקר. תמיד בחזירתי אני רואה את עצמי לבד, נהנה הנאה גמורה מן הבדידות".—"אז אתה סתם דון־ז'ואן", אמרה.—"לא", אמרתי, "אני צייר נודד עם כל היופי וכל הנדושות".—"מדוע אינך נודד?"—"מפני שרגלי כבולות, אחוזות באדמה באלף ואחד קישורים קטנים שאינני יכול לנתקם. אבל אני צופה ליום בו אקרע את כולם ואשמיע צהלת נצחון, צהלת נדודים, מלא אהבה ליפיו של העולם כפי שבראוהו אלוהים ואנשים. אני רוצה להיות בפירנצה, במדריד, ללגום ספל קפה בביסטרו קטן בפאריז, צופה במט־הבוקר הזק על המדרכה שממול...".—"אינך שונה מאחרים", אמרה, "יש לי הרושם שכולם כאלה עכשיו".—"אבל אני שונה", אמרתי. "אני אני. מה שאינך לתוכי לא ישתייך לאיש אחר פרט לי".—"מה אתה?" שאלה.—"אינני יודע", אמרתי, "אני מכיל בתוכי את כל הסודות, את כל הספירות. אילו רציתי יכולתי לשחרר אותן. אינני רוצה".—"מדוע?"—"מפני שאינני

מוכן להקריב שום דבר". — "אני אינני מלאה את עצמי במחשבות־סרק", ננערה ואמרה. — "מה מעסיק את מוחך?" שאלתי. — "גברים", אמרה. — "הרבה?" — "כן". — "ואני?" היא משכה בכתפיה. "אין לי שום משמעות בשבילך?" — "אינני יודעת", אמרה. "אני רוצה הרבה מאהבים. אני כמו סופר שצריך לראות הרבה דברים כדי לכתוב עליהם". — "ומה את מתכוננת לעשות בחכמה שתצברי?" — "למיין אותה, להכניס אותה למגירות, ובכל פעם שארצה—להוציא אותה משם, להשתעשע בה מעט ואחר־כך להחזירה למקומה ולצאת לתור אחרי חכמה חדשה. החיים מלאים חכמה כזאת. צריך רק לקחת אותה". — "באיזה שהוא מקום, נדמה לי שאת מנסה לנקום בי את נקמת נישואיך לבעלך". שפתיה נמתחו אט־אט לקראת חיוך כשעינייה געוצות בחול הנגיר בין אצבעותיה. "אני רוצה לנצח אותך", אמרה. הייכתי. "טוב", אמרתי, "בואי נעשה תחרות". — "איזו תחרות?" קולה היה שקט ומסוקרן. — "נרוץ ערומים לאורך החוף בכיוון סופת המציל. מי שייעצר ראשון, יפסיד". היא פרצה בצחוק. "טוב", אמרה, "מוכנה". קמנו לאֶטנו, מתנערים מן החול, ופנינו אל החוף. היינו מחייכים במבוכה, ואולם אך יצאנו מאזור החוליות פתחנו לרוץ בחזרה. דייג היה עומד ופניו אל הים כשהוא אוחז בחכה. פרצנו בצחוק כשהגענו אל תחתית החולית והשתרענו על החול. "נרוץ לכיוון הבתים, בין הגבעות", אמרה. — "טוב", הסכמתי. "בואי". טיפסנו במעלה החוליות וירדנו במורדותיהם. הריצה ארכה כארבע דקות. רצנו לאֶטנו ורק מדי־פעם ניסינו להשיג זה את זה. כאשר הגענו אל החולית האחרונה בשרשרת הגבעות נעצרנו כאחד, מרוחקים כמאתיים מטר מאחרון הבתים. דומה היה כי איש לא הבחין בנו. "תיקו", אמרתי. היא צחקה. "תיקו", אמרה. חזרנו וידינו אחוזות זו בזו, מרעיפים בשיקות. "לא ניצחת אותי", אמרתי. — "גם אתה לא ניצחת אותי", אמרה. — "אבל אני לא ביקשתי לנצח, ביקשתי רק שוויון־זכויות". היא נשענה על כתפי עייפה, וכשהגענו לחולית שלנו כרענו אל החול באפיסת־כוחות. "אני רוצה לסחוט ממך משהו", אמרה כעבור דקותיים. — "מה?" — "וידוי". — "איזה?" — "וידוי־אהבה". — "אינך רוצה להיפרד ממני, לא כן?" — היא חייכה סתומות. — "זה מוקדם מדי", אמרתי. — "אל תהיה שוטה", אמרה, "אתה מוכרח לגלות לי אם אתה אוהב אותי." — "הכנת בשבילי דף מיוחד?" — צחקה. "אני זקוקה לזה, אבל אתה צריך להיות כן". — "אם להיות כן, מוקדם מדי לדבר על אהבה. צריך שנכיר לפחות את מעטפת הנשמה". — "אינך מכיר?" — "לא". היא צחקה. "בוא", אמרה. קרבתי אליה והעברתי שפתייה על לחיה, על פיה, בעוד היא מתנשמת ככלב צמא. אחר משכה אותי אליה בכוח. "עוד לא מצאת דלת להיכנס אלי?" — שאלה. — "בכל פעם אני מגלה שמצאתי בסך־הכל דלת צדדית. אינני מכיר אותך". — "ואני מכירה אותך. אני מסוגלת לנחש מה תגיד בעוד חמש דקות". — "מדוע אינך מסירה את המשקפיים?" — שאלתי ושלחתי ידי אליהם. היא הסירה אותם מעל אפה ועיניה גדלו פתאום ובלטו החוצה. הרחקתי פני כדי לראותה ופניה נראו מכוערים. אף לא תואמים. "הרכיבי אותם בחזרה", אמרתי. היא החזירה את המשקפיים למקומם. "אתה מרוצה?" — שאלה. — "אני מאמין שהיו לך פעם עיניים יפות". — "כן", אמרה,

"עכשיו אני רוצה לדעת אם אתה אוהב אותי".— "אל תשאלי שאלות מגוחכות", אמרתי בפני מרצינים. היא שתקה. "אמור!" דחקה בי פתאום.—"את יפה", שיקרתי.—"אתה מאמין בזה?"—"כן", אמרתי וקיללתי את עצמי גמרצות, "אני אוהב להיות אֶתך".—"זה עדיין לא אומר כלום. זה כאילו אמרת שאתה סובל אותי".—"אל תתבעי ממני יותר מדי", אמרתי, וכדי להמתיק את הדברים הוספתי: "תגי לזמן לעשות את שלו". היא הסבה ראשה הצדה, מהורהרת, ואני חשתי איך אני מתחיל טובע בחבית של שקרים.

לֵאטֵנו פתחנו מחדש במסכת גיפופים שבסופה בא מישגל חזק בעצמתו מן הקודם. "אילו היה כאן טראנזיסטור יכולנו לרקוד", אמרתי. היא צחקה.—"כבר עשית זאת פעם?"—"כן", אמרתי.—"היכן?"—"כאן, באיזור הזה".—"ומי היתה הנערה?"—"אחת", אמרתי, "ידידתו של חברי הטוב". פניה לבשו פליאה. חברך הטוב? איך עשית זאת?"—"אינני יודע", אמרתי—"בגידה שכזאת...". השתוממה.—"גם את בוגדת", אמרתי, "שנינו בוגדים". ראשה צנח הצדה. "במה את מהרהרת?" שאלתי.—"בך", אמרה. היה רגע שקט ארוך. "אפילו אינך אוהב אותי...". מילמלה.—"ואת? האם את אוהבת אותי?" היא לא ענתה. "מילא", אמרה, "לפחות אני יודעת עם מי יש לי עסק". שחף חלף-דאה מעלינו, ופתאום נשמעה גם קריאתו של עורב. "את רוצה ללכת?" שאלתי.—"נדמה לי שלא איכפת לך כלל אם אֶלך". זכרתי בחורה שקראה פעם לעברי "זנאי". זה היה סיפור רחוק ואני חשתי כאילו הייתי שוב זנאי. מה משמעות המלה לא ידעתי בדיוק. אבל חשתי שאני מתאים עכשיו להגדרה, לפחות בעיניה. "בוא", אמרה, "תשגול אותי".—"עכשיו?" גדהמתי, "הרי רק הרגע גמרנו".—"אני רוצה שוב", אמרה.—"תישארי ברצון", זעפתי. שעה ארוכה הייתי מפורר באצבעותי את גושי החול הקטנים ואחר ניסיתי להעמידם זה בצד זה וזה על-גבי זה כדי ליצור איזה מבנה שהייתי יכול לכנותו "פיסול סביבתי". "אני מתחילה לשנוא אותך", אמרה.—"נעים לשמוע", אמרתי, "מה קרה?"—"אתה פחדן", אמרה, "אתה אידיוט. אפילו שירים אינך יודע לחבר".—"אינני רואה שום תולעים", אמרתי. היא לא הגיבה. "אתה יצור ערמומי", אמרה. "הרי ברור שאתה סתם שקרן. אינך מסוגל לומר לי שבלי משקפיים אני מכוערת". צחקתי. "ואם הייתי אומר לך את האמת?"—"אינני יודעת", אמרה, "הייתי בוכה. הייתי מתחננת שלא תעזוב אותי".—"כלום זה היה יכול לשנות את העובדה שאת מכוערת?"—"לא!" קראה, וראיתי שעיניה התלחלו.—"בואי", ניגשתי ונגעתי בכתפה בעדינות. "נלך מפה". היא נשאה אלי את עיניה ופתאום התרוממה ממקומה וסטרה לי בכוח. נדהם נגעתי בלחיי. "מה לך?"—"הסתלק!"—"טוב", אמרתי, "חזרי אל בעלך". היא התכופפה אל בגדיה ופתאום הרימה נעל אחת והיכתה בה בכוח בחזי. נדהם קפצתי הצדה. התחלתי לחזר אחרי בגדי ולהתלבש. גם היא אספה את בגדיה והיתה מנערת מהם את החול. חיפיתי שתסיים, וכשהיתה לבושה פנינו לעבר הבתים. כשהיינו קרובים נעצרנו ליד מבנה קטן ששימש מכון למי-ביוב והתנשקנו. "שלום", אמרה בעיניים צוחקות. נופפתי בידי ופניתי אל הרחוב הראשי.